

דפוס דפוס דפוס דפוס דפוס

ספר

זִכָּרוֹן הַקָּדוֹשׁ

עם באור
תַּפְתָּר וְתַכְבּוּד

עיר וקרית שני מאה נה"ת

מאה נה"ת וקרית שני

מאמר לפרשת כי תשא

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
ע"ש ש"ס כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת קרן שלילי ברכה

זאת חקת התורה - וזאת התורה

'וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר, זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר' וְגו'. (במדבר י"א-ב). **רַבִּי יוֹסִי פֶתַח** 'זֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' (דברים ד' מד). **תָּא חַוִּי, מַלְיָן דְּאוֹרֵייתָא קְדִישִׁין אֵינֵן, עֲלָאִין אֵינֵן, מְתִיקִין אֵינֵן, כְּמָה דְכְּתִיב** (תהלים י"א) **'הִנְחַמְדִּים מִזְהָב וּמִפָּז רַב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ' וְגו'.**

הַקְּטָר וְהַכְּבוֹד

במאמר זה יבואר הפסוק 'זאת חוקת התורה' והפסוק 'וזאת התורה אשר שם משה'. תחילה יבאר שכוונת מקראות אלו במאמר 'וזאת התורה' היא, כי התורה עומדת לנצח במדריגתה שהיתה בעת נתינתה למשה בסיני. ואחר כך יבאר כי 'זאת' מורה על ספירת המלכות, וכאשר נאמר 'וזאת' עם ו', היא מורה על המלכות כשהיא מחוברת עם זעיר אפסין. ובזה יבאר מדוע נאמר כאן 'זאת חוקת התורה' בלא ו'.

באותה המתקוות הם עומדים, ובזה מבואר מה שכתוב 'וזאת התורה', כי 'זאת' מורה כאילו מראה באצבע, והיינו שהוא כאומר ש'זאת התורה' כמו שהיא עתה היא 'אשר שם משה לבני ישראל' לפי שבכל יום ויום יהיו בעיניך כאילו היום קבלה, ומביא ראיה שדברי התורה הם קדושים ועליונים ומתוקים, **כְּמָה דְכְּתִיב** - כמו שכתוב על דברי התורה (תהלים י"א) **'הִנְחַמְדִּים מִזְהָב וּמִפָּז רַב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנִפְתַּח צוּפִים' וְגו'.** פירוש, 'הנחמדים מזהב', מורה על מה קדושת דברי התורה, כי עיקר החמדה הוא בדברים של קדושה. 'ומפז רב', מורה על היותם עליונים לפי שאינם יורדים ממעלתם. 'ומתוקים מדבש', מורה על המתקוות של דברי תורה*.

התורה נשאת תמיד במעלתה כבראשונה.

'וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר, זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר' וְגו'. (במדבר י"א-ב). **רַבִּי יוֹסִי פֶתַח** לפרש פסוק זה של 'זאת חקת התורה' יחד עם מה שכתוב (דברים ד' מד) **'זֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'.** כי הנה, **תָּא חַוִּי** - בא וראה, **מַלְיָן דְּאוֹרֵייתָא קְדִישִׁין אֵינֵן** - דברי תורה קדושים הם, שאין הבל פה האדם ועסקו בהם מורידם מקדושתם, וכן **עֲלָאִין אֵינֵן** - עליונים הם, ואינם יורדים ממעלתם הראשונה, אלא בקדושתם הם עומדים כתחילת נתינתם, וכן **מְתִיקִין אֵינֵן** - מתוקים הם, כמו שהיו מתוקים לישראל בעת קבלתם, כך

מקורות וצייונים

קבלתם, כך באותו המתקוות הם עומדים. והוא שאמר 'ומתוקים מדבש ונופת צופים' וכו'. והיינו 'וזאת התורה', 'זאת' מורה תמיד באצבע ואומר, ב'זאת', במציאותה 'זאת' שהיא עתה בכל דור ודור, היא היא 'אשר שם משה לפני בני ישראל'. והוסיף רמ"ק ופירש על דרך הסוד, וז"ל: ודרך כלל הכוונה היא, לומר מסוד המלכות היא התורה, והיא הנקראת 'זאת' כדמסיק, ואבריה הם דברי תורה. מילין דאורייתא דקאמר עליהו 'קדישין' 'עילאין' 'מתיקין', הם שלשה ענינים. האחד 'קדישין', שמורה שעם שנתפשטו דברי תורה אל התחתונים, כל על זה הם קדושים שאינם מקבלים טומאה מצד התלבושות התחתון. השנית, הם בתחתונים

א. רמ"ק, וז"ל: 'קדישין אינן', מוכתבים 'הנחמדים', ועיקר החמדה הוא בדברים של קדושה, כדכתיב (דניאל י' א') 'דניאל איש תמודות'. עוד אפשר, דזהב דקאמר הכא, היינו זהב המשמש בכלי קודש. ומלת 'פו רב' מורה על עליונים. 'מתיקין', דכתיב 'ומתוקים'. והנה שלשה אלו, שהם, 'קדישין' מורה שאין הבל פה האדם ועסקו נותן בהן עביות כלל מפני קדושתם, ולזה אפילו שיעסקו בהם היום אחר כמה אלף שנים הם בקדושתם כאלו היום ניתנו בסיני. וכן אינם יורדים ממעלתם אלא 'קדישין' [אוצ"ל: עילאין] אינן, ובקדושתם הם עומדים כתחלת נתינתם, שלא נתחללה קדושתם מפני בואם מאיש אל איש. 'מתיקין אינן', כמו שהיו מתוקים לישראל בעת

מֵאֵן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, בְּאֵלֵי קָאִים כֹּל יוֹמָא עַל טוֹרָא דְסִינֵי וְקַבִּיל אוֹרֵייתָא, הָדָא הוּא דְכָתִיב (דברים כז ט) 'הַיּוֹם הַזֶּה

הַקֶּבֶר וְהַכְּבוֹד

הרי הוא כָּאֵלֵי קָאִים כֹּל יוֹמָא עַל טוֹרָא דְסִינֵי וְקַבִּיל אוֹרֵייתָא - כאילו עומד כל יום על הר סיני ומקבל את התורה, כיון שהתורה היא באותה מדריגה שהיתה בשעה שניתנה על הר סיני, ולא נשתנתה בכלום מאז. ומביא ראיה לכך, הָדָא הוּא דְכָתִיב - זה הוא מה שכתוב (דברים כז ט) 'הַסֶּפֶת וְשָׁמַע יִשְׁרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה

לאחר שהתבאר כי התורה נשאת תמיד בקדושה ובמעלתה שהיתה בשעה שניתנה בסיני, יבואר לפי זה כי העוסק בתורה הרי הוא כמקבל את התורה בסיני.

כיון שהתורה אינה משתנה, והיא עומדת בקדושתה, בעליונה ובמתיקותה, כמו שהיתה בשעה שניתנה לישראל, לכן, מֵאֵן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא - מי שעוסק בתורה,

מקורות וציונים

לדעתו היא הקדמה למה שידרוש להלן בתיבת 'זאת', אלא מטעם אחר, ראה מה שיובא ממנו להלן].

ובביאור דברי רבי יוסי כתב רמ"ז: הדרך הפשוט לשלשה תוארים אלה הוא 'קדישין' מצד החכמה ששם סוד הקדושה, כנודע מכמה מקומות מדברי הרב כי קדוש הוא מסוד ע"ב [שהוא בחכמה]. ו'עלאין', מצד בינה שנקראת 'עליון', גימטריא קס"ו [א-האחרים דס"ג, שם הבינה (שער הכוונות דרשי העמידה ב, לא ע"ד)]. ו'מתקין' מצד הדעת, כי בו מתחברים החו"ג ונמתקות הגבורות. [וראה עוד להלן ביאור אחר מן הרמ"ז].

וכן ביאר בליקוטי לוי יצחק. והוסיף לבאר לפי איך הוא נרמז בפסוק 'הנחמדים מזהב ומפז' ומתוקים מדבש ונפת צופים, וז"ל: זהו 'הנחמדים מזהב ומפז רב'. 'דבש', הוא בינה, 'פז', י"ל חכמה. וזהו שפז הוא מובחר מזהב, כי חכמה מובחר מבינה. וטיפת הדבורא נמשלה לפז, כמו שכתוב (בראשית מט כד) 'ויפוז זרועי דיו'. בנדון דיון [שהוא המוחין חב"ד הנמשכים לז"א, ראה עוד להלן מדבריו], הוא הטיפה דיסוד אבא, וזהו שעל פז אמר ר'ב, כי יסוד אבא הוא ר'ב, כמו שכתוב (הילים לא כ) 'מוה רב טובך', וכו'. ו'מתוקין מדבש ונפת צופים'. 'דבש', הוא גבורה, דין גדלות. 'נפת צופים', י"ל חסד. והוא התרין עטרין דגבורה וחסד שבדעת. וזה מה שבוהב ופז אמר 'מזהב ומפז', משא"כ בדבש ונפת צופים לא אמר 'ומנפת' אלא 'ונפת'. והוא, כי חו"ב הם כל אחד מוח שלם בפני עצמו, לכן אמר 'ומפז', ולא 'ופז', כי חכמה הוא מוח בפני עצמו מלבד בינה, משא"כ התרין עטרין דחו"ג הם כלולים במוח א' דדעת, לכן לא אמר 'ומנפת' רק 'ונפת', שהל"מ 'דמדבש' קאי גם עליו, כי התרין עטרין הם במוח א'. ועל 'קדישין' 'עלאין', חכמה ובינה, אמר 'הנחמדים', שחומדים אותם מפני התענוג שבהם, הוא כי ענג שארי בחי"ב. כמו שכתוב בשבת שהוא בחינת חכמה ו'קראת לשבת ענג' (ישעיה נח יג) וכו'. והתגלות הענג, התגלות עתיק, הוא בבינה. והנה, מה שזוהב ופז רב הוא בינה וחכמה, ודבש ונפת צופים הוא גבורה וחסד דדעת, הוא חיצוניות חו"ב וחיצינויות דעת. משא"כ תורה שהיא המוחין חב"ד, היא פנימית חב"ד, לכן כתיב על תורה שהם 'נחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים', והיינו הג' תארים שאמרו, 'קדישין' 'עלאין' 'מתקין'. [וראה עוד להלן דעת מהר"ח ו'ומקדש מלך בביאור דברי זוהר].

ב. ראה מה שכתב בספר אהבת שלום (חוקת ד"ה א"י עשה לך שרף

מושרשים למעלה ברומם של עולם, והיינו אומרו 'עלאין' ו'אינון קדישין'. השלישית 'מתקין אינון', שלעולם מתיקותם וחביבותם אל הקב"ה, והיא השכינה המתוקה תמיד אל התפארת. והיינו 'זאת התורה אשר שם משה', קדושתה ובעלייתה וכמתיקותה של שכינה אז [בקבלת התורה], כך עתה אל בעלה. ולזה הם שלשה תיקוני שכינה. האחד, 'קדושה' מן הימין מקדושת החכמה. 'עלאין', מקו האמצעי. 'ומתוקים', מזהבורה הנמתקת [קו השמאל]. והיינו 'הנחמדים מזהב', דהיינו החכמה, ומה גם במלת 'חמדה'. 'ומפז רב', מקו האמצעי. 'ומתוקים' מהשמאל, כדפרישנו [וכענין זה בוהר ח: 'קדישין', יסוד אור אבא, אור קדמאה המאיר לעוסקי בתורה. 'עלאין אינון', יסוד דעת עליון. 'מתקין אינון', סוד נעם הבינה. 'מזהב' אבא, גבורות דאבא הם טובים ומאירים. 'פז', מ"ה ע"ב [חסדים וגבורות], דעת, קֶהֱסָךְ [פז' בגימטריא מ"ה מ"ב]. ו'מתוקים', בינה]. ומלת 'זאת התורה', או 'זאת חקת התורה', וזה מלת 'זאת' על מציאותה הקיים העומד בהלתי משתנה.

ודעת הגהות רמ"ז היא, שרבי יוסי מקדים בזה לקראת מה שיבאר להלן בענין משמעות תיבת 'זאת', וז"ל: מולין [כמשה זכות לי נראה] ש'סוגות רבי יוסי ליישב שני שנויים שיש בין פסוק דהכא לפסוק דהתם. האחד, למה הזכיר 'חוקה' כאן ולא שם. והשני, למה אמר שם 'זאת' בו, וכאן בלא ו'. לכן הקדים 'תא חזי מילין דאורייתא'. יצרה, שידוע שכל התורה נחלקה לשלשה חלקים [של סוגי תיבות] שהזכירו המדקדים, והם 'שם' [כמו: 'עין' אבין], 'פועל' [כמו: 'עבר' 'עומד'], 'מלה' [מחברת, כמו: 'אשר' 'את' 'זה' 'זאת']. ואחת מגדולות תורתנו הקדושה הוא, שלא לבד יש טעם וענין בשמות ובפעלים, אלא גם במלות ישנו, וכל שכן ע"פ הסוד. ולכן לא אמר רב יוסי 'פתגמי אורייתא', כנזכר ריש פרשת קרח (לעיל קעו). על פסוק 'הנחמדים' המובא כאן גם כן, אך אמר בדקדוק 'מלין דאורייתא', 'מלין' דייקא, כי כוונתו לדרוש מלת 'זאת' שיש לה סוד, וכמו שיבואר.

[וכן דייק בליקוטי לוי יצחק מדקדוק הלשון שאמר 'מלין' ולא 'פתגמי'. אבל דחה את פירוש הרמ"ז כי היא הקדמה למה שידרוש להלן על תיבת 'זאת', וז"ל: ודחוק לומר שמה שהקדים 'קדישין' עלאין מתקין' הוא על הדקדוק הזה גופא 'זאת' בלא ו' 'זאת' בו, והרוא שיש בזה, כי מה זה שנתפעל מהרוא הזה כל כך שעליו יאמר הג' תארים 'קדישין' 'עלאין' 'מתקין', וכמוכּוּן, ע"כ. אמנם גם

נהיית לעם, והא אוקמוה תברייא.

הפטר והפכוד

הכוונה היא שבכל יום צריך שתהיה התורה בעיניך כאילו היום ניתנה, והיינו כפי מה שהתבאר כאן כי לא נשתנתה התורה מאומה ממעלתה וממדריגתה שהיתה בשעה שניתנה על הר סיני.

נהיית לעם ליהוה אלהיך, והא אוקמוה תברייא – והרי העמידו החברים פירוש הכתוב שאמר 'היום הזה', אף על פי שלא נאמר בעת קבלת התורה אלא לאחר ארבעים שנה במדבר, כי

מקורות וציטוטים

'קדישין אינון', מצד הבריא, היכל קודש קדשים. 'עילאין אינון', מצד צורה, ששם המלאכים הנקראים 'עילאין'. 'מתיקין', מצד העשיה, ששם הדינין הנקראים 'דבש מתוק'. והוסיף המקדש מלך: אי נמי, הואיל והפשטו שבעשיה מתוק לחיך, כי הכל רוצים בפשט]. 'מאן דאשתדל באורייתא וכו', עתה ביאר פסוק 'זאת התורה'. והוא, כי המונה היא תבור התורה שבכתב ושבעל פה, והם כוללים כל אותם הג' דרכים הנכריים. ואמר, כי בהיות כל אלו בחבור אחד, אז הרי הוא נחשב עליו כאלו אותו היום קבל אותה מסיני, כיום אשר שם אותו משה לפני בני ישראל. והוא אומר 'זאת וגו', כלומר, כאשר הם בחיבור אחד הנקרא 'זאת התורה' כדמסיק [להלן], אז ודאי הוא עוסק באותה התורה 'אשר שם משה' וגו'. כמו שאז משה קבל התורה בכל דקדוקיה ופירושיה, כן האיש הזה לומדה אשתדל, ולזה נחשב עליו כמקבלה היום בהר סיני. ולזה אמר 'מאן דאשתדל באורייתא', להורות, כי כוונתו להשתדל ולעשות השתדלות גדול לחבר התפארת [שהוא תורה] שבכתב, עם המלכות [שהיא תורה] שבעל פה, והיינו סוד תורה לשמה.

והרמ"ז ביאר את דברי זוהר, על פי פירוש אחר שפירש את דברי זוהר לעיל שבדברי התורה הם 'קדישין ועילאין ומתיקין', וז"ל: ועוד י"ל בהקדים מה שהתבאר מהרבה דרושים [של הראיז"ל (עי' ע"ה ש"ו פ"ה, פ"ה, פ"ה, פ"ה שער הברכות פ"א)] שכן היא המדה העליונה, בתחילה משפיעין כח מן העליון לתחתון כדי שיהיה בו יכולת לעלות, ולעומת כך אמר 'קדישין אינון', כי כל אור המושפע נקרא 'קדוש', שר"ל 'מושפע' וככתוב אצלי במקום אחר. ואחר היות בו הכח, אז עולה ומעלה מן, ולגד זה אמר 'עילאין', פירוש שעולים למעלה. אי נמי ועיקר, ידוע (עי' ש"כ פ"ה) שאור הראשון המושפע הוא מיסטיסות, ובו יתחזקו ז"ן ויעלו במ"ן עד אור'א עילאין, והיינו 'עילאין'. ואחר כך נעשה היוזוג שהוא ביסוס ומיתוק הגבורות, ולנוכח זה אמר 'מתיקין אינון', וירצה, שהוא מיתוק גמור, לא כדבש ונופת שהוא סוד גבורות דא"א, שגם שהם כבר מתוקות, מכל מקום הם זה מיתוק לגמרי, שלכן נאסר הדבש מעל המזבח. והנה רצוני להשפיל ענין זה יפה למשכיל, הלא לסתם כל אדם ה' יתן חכמה, והוא הכח והסגולה להתחכם, ולכח זה תמיד מושפע עליו אור מלמעלה לקיימו, ובו תוכל נשמתו לרדת לעומת קליפת נוגה ולהעלות משם איהו ניצוץ, וזה נקרא יורד לעומקא דדינא. ואז מתעלה אותו הענין בחכמות ובינתו ממש שיש בו, פירוש לתרי מוחין שבראשו מיני ומשאלו, ואז הוא זמן העיון. וכמו כן אותו הניצוץ שהעלה מנוגה מתעלה בסוד מ"ן לאור'א עילאין, ואז מושפע כח החסדים על אותו ניצוץ ששורש מרפ"ח ניצוצין ונמתק לגמרי, והוא זיווג הנעשה בדעת שהוא המוח האמצעי המחובר מוח"ב, כי דעת לשון חיבור. ואז נמתק אותו כח הדין, ונמשך השפע על מוח

בביאור דברי זוהר, וז"ל: יש לפרש כוונתו, על דרך מאמר בעל ההגדה 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו', כי לכאורה מה רבותא דקירוב לפני הר סיני. ואיתא במפרשי ההגדה שזהו על דרך אמרם ז"ל (שבת קמ"ו). דבשעה שעמדו ישראל על הר סיני פסקה זוהמתו. והנה, מי שזוכה לטעום בכל יום בתורה ותפלה בחינת התחדשות, על דרך אמרם ז"ל (פסיקתא דרשב"י ואתחנן פ"ו ס"ו) 'בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים', אזי זוכה שתהיה אצלו פסיקת זוהמא כמו במעמד הר סיני, והוא מצד התורה חדשה אצלו כאילו היום עמד על הר סיני וקיבלה משם. וזו היא כוונת זוהר הקדוש, 'מאן דאשתדל באורייתא כאילו קאים כל יומא על טורא דסיני'. פירוש, 'מאן דאשתדל באורייתא' בזה האופן ש'כאילו קאים כל יומא על טורא דסיני', והיינו בבחינת התחדשות, אזי הוי אצלו פסיקת זוהמא 'כאילו קאים על טורא דסיני'. והתיבות 'כאילו קאים כל יומא על טורא דסיני' עולים לכאן ולכאן.

ג. רמ"ק, וז"ל: וזה סיבה [לכך אשר] 'מאן דאשתדל באורייתא וכו', כדפירש רש"י בפרשת כי תבא (שם) 'בכל יום ויום יהיו בעיניך כאילו באת היום בבית' [ע"כ]. אף אנא נאמר, בכל יום ויום הקב"ה מעלה עליך כאילו היום קבלתם מחר סיני. [וראה עוד מה שאמר בגמרא (ברכות מג):] פתח רבי יהודה בכבוד תורה ודרש, 'הסכת ושמעו ישראל היום הוה נתיית לעם', וכי אותו היום נתנה תורה לישראל, והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה, אלא ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מחר סיני]. ודעת מהר"ו היא, שרבי יוסי מפרש כי הכתוב 'זאת התורה' מורה על יחוד שפכת עם תורה שבעל פה, והוא 'מאן דאשתדל באורייתא', ובוה פירש את כל דברי זוהר, וז"ל: התחיל לספר בשבחי התורה משום מה שעתידי לדרוש על 'זאת התורה', כי הכוונה חבור תורה שבכתב ושבעל פה ולאשתדלא בהכי, וזה חכלית הכל. ואומר 'קדישין וכו', כנגד ג' פירושי התורה ממעלה למטה. א', דרך הנסתר על דרך הסוד, ועליו אמר 'קדישין אינון', ומדברים למעלה בקדושה עילאה. והיינו 'הנחמדים מזהב' שהוא ראש לכל הז' מתכות, והוא סוד הבינה ששם סתרי תורה. ושם נסתר ונעלם הת'ת הנקרא 'תורה', והיינו 'שם רב', ופירוש 'רב', נ"ל 'מעולה'. פירוש, הם [סתרי תורה] נחמדים ומעולים יותר מהפז המעולה [שהוא גוף התורה שעליו אמר 'עילאין אינון', וכדלהלן]. וכנגד עיקרי התורה, כמו הדינים והמצוות, אמר 'עילאין אינון', ואינם כמו זיי אומות העולם שהם תתאין ונימוסיין מסודריים מחכמיהם על פי השכל, אלא הם זיי התורה עילאין, ומוסיפין קדושה בגשפ. וכנגד האורות שאינם גופי תורה, אמר 'מתוקין אינון' ומושכין את הלב, כתרגומו של 'משיכו', נגידו, והיינו 'מתוקים מדבש' וכו'. [וכעין זה ביארו בהגהות מהר"ו ומקדש מלך, וז"ל הגהות מהר"ו:]

**בְּתִיב הַכָּא זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וּבְתִיב 'זֹאת הַתּוֹרָה',
מֵה בֵּין הָאֵי לְתַאי, אֲלֵא רָזָא עֲלָאָה הוּא, וְהָכִי
אוּלְיִפְנָא, 'זֹאת הַתּוֹרָה', לְאַחְזָאָה בְּלָא בְּיַחְזָדָא חַד, וּלְאַכְלָלָא
בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, לְאַשְׁתַּכְחָא בְּלָא חַד,**

הַפְּתֵר וְהַפְּבֹד

הוא - אלא סוד עליון הוא, **והכי אוליפנא**
- וכך למדנו, שמה שכתוב **'זֹאת הַתּוֹרָה',**
לְאַחְזָאָה בְּלָא בְּיַחְזָדָא חַד - הוא להראות
שזעיר אנפין ומלכות הם ביחוד אחד, כי 'זאת'
הוא מלכות ו'התורה' הוא זעיר אנפין,
וּלְאַכְלָלָא בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ
הוא - ולכלול את כנסת ישראל שהיא
המלכות עם הקדוש ברוך הוא שהוא זעיר
אנפין, **לְאַשְׁתַּכְחָא בְּלָא חַד** - שימצא הכל

ולאחר שסיפר בשבחי התורה, יחזור לבאר את הפסוקים
'זאת חקת התורה' 'זאת התורה' שהתחיל בהם.

בְּתִיב הַכָּא - כתוב כאן **'זאת חקת**
הַתּוֹרָה, וּבְתִיב - וכתוב בפרשת
דברים **'זֹאת הַתּוֹרָה'**, ושואל **מֵה בֵּין הָאֵי**
לְהָאֵי - מה בין זה לזה, כלומר מפני מה
בפרשת דברים כתוב 'זאת' עם תוספת אות ו'
וכאן בלא ו', וכן שם כתוב רק 'התורה' וכאן
עם תוספת 'חוקה', ומשיב **אֲלֵא רָזָא עֲלָאָה**

מקורות וציורים

מוחין חב"ד, וכמוכן. ועיין בעין חיים שער המוחין (ש"פ) פ"ג
בפירוש 'אין התורה מתקיימת', וכו'. והנה, כשעוסק בתורה, דהיינו
'מאן דאשתדל באורייתא', והוא שממשיך המוחין לז"א שהוא מוחין
דגדלות הנמשכים לז"א, או יש יחוד ז"ג, דהיינו המשכה מז"א
למלכות שמתחברים יחד. זהו 'כאלו קאים כל יומא על טורא דסיני
וקביל אורייתא'. והיינו, 'טורא דסיני' הוא מלכות הנבנית מהגבורות,
זהו ששמה סיני" שהוא מספר ק"ל ה' גבורות [ז"ל עץ חיים] (שכ"ו
פ"א): הדעת שלו [דז"א] יש בו ה"ח וה"ג, וכל אחד הו"ה אחת,
והם גימטריא ק"ל ק"ל, אך דעת שלה [דנוקבא] ה"ג לבד שהם
גימטריא ק"ל אחד לבד, וזהו דעתן של נשים קל"ה]. וכן טור"א
הוא מספר גבור"ה. 'וקביל אורייתא' הוא המשכה מז"א שיש בו
מוחין דגדלות, תורה, לטורא דסיני מלכות, והוא חיבור ז"ג.
ד. מהרח"ו. והרמ"ז וזהו ח"י כתבו כי הוא מדייק גם מדוע נאמרה
ח' יתירה בתיבת 'התורה'.

ה. וראה ברמ"ז שפרש' שמילת רוא הכוונה לספירת היסוד, וז"ל:
אלא רוא עילאה הוא, ממה שכתבתי לקמן תשכ"ל כי הסוד הזה הוא
סוד היסוד, לפי כללנו בכל מקום שאומר רוא כי דוקא הוא המונע.

ו. וראה ברמ"ז שפירש, ש'זאת' הכוונה למלכות כי היא עלמא
דאיתגלייתא כי ממנה נמשכים שפע לכל העולמות והיינו לאחזאה,
ותורה הוא אורות חכמה ובינה הנמשכים מאבא ואמא ומתגלים
בהר סיני שהם ספירות חסד גבורה תפארת [כי סתם הרים הכוונה
לחג"ת עיין שער הפסוקים ישעיה ס"ג ג' וז"ל: והענין הוא כי חסד
גבורה תפארת נקרא הרים] של זעיר אנפין ומשם מאירים הם
למלכות העומדת בחזה זעיר אנפין או הם ביחודא חד.

ז. וראה ברמ"ז שפירש וז"ל: ולאכללא כנסת ישראל קב"ה, נראה
דדורש ה' ה'התורה, דאי כנוכר תחילה היה לו לומר תורה זאת שם
משה, אלא הוסיף ה' שהוא סוד כנסת ישראל להוסיף לה התכללות
פרטי בבעלה ביחוד. ועוד יש לומר כי כנסת ישראל זו היא

האמצעי של האדם, וחורפיה מחליא ליה, בהיותו נמתק אותו הניצוץ
מן רפ"ח ניצוץ עם כח החסדים הוא יושר הסבא. ולכן אדם חכם
נקרא איש 'חי' נוטריקון ח'ר"ף י"שר, הם שני הכוחות המזדווגים על
ידי יסודי או"א שסודו 'חי', בתוך דעת דז"א הכלול משניהם.

'מאן דאשתדל באורייתא וכו', זה נמשך מן המוקדם, והענין, כי
במעמד הר סיני נתפשט והאיר בכח יסוד אבא בתפארת דזעיר
שהוא סוד 'הר סיני', שתתם הרים הם בחג"ת דתמן אבהו, ופי'
הגבורה] - [שאמרו חז"ל [שבת פח: מכות כד.] כי התורה נשפטה בסיני
מפי הגבורה] הוא יסוד אימא שממנו יוצא סוד אבא לחוץ, [ויסוד
אבא] הוא סוד התורה. ואז נתבטל כח עץ הדעת טוב ורע, והיה
הכל בסוד עץ החיים. וטעם ביטול זה הוא, כי נתרוקנה הקליפה
מכל הרפ"ח ניצוץ אשר בקרבה, ואז כל הנשמות שבעולם
ששרשם באבא ואמא וזעיר אנפין, קיבלה כל אחת חלקה השיך
לה מאותן הניצוצות. ואם לא היה עוון שהחזירו המיתה
לעולם, היו כל הדורות הבאים עוסקים בתורה ובסודותיה בלתי צער
ומניעה, והיה יסוד אבא תמיד קבוע בועיר. אבל בפגם העוון
נסתלק יסוד אבא מזעיר, ונפלו הניצוצות שנית בקליפות, וצריך כל
אחד לתקן את חלקו בצער וטורת. ונמצא שכל מי שעוסק בתורה
כראוי, גורם התפשטות יסוד אבא בתוך זעיר, ומעלה חלק אותו
הניצוץ המתוקן על ידי עסק התורה שבכל יום ויום, ולגבי דידיה
בפרט הוי ליה כאלו עמד בהר סיני. הדא הוא דכתיב 'היום הזה'
וגו', וירצה, היום הזה קנית הו"ה שלימה [שזהו ענין 'נהיית', והוא
על ידי עליית כל הניצוצות שבוה זכון] להיות עם ה' ולקבל תורתו.
וקובץ לזה ביאר בליקוטי לוי יצחק, על פי מה שביאר לעיל כי
'עילאין קדישין מתיקין' הם שלשת המוחין חכמה בינה דעת, [אלא
שהוא מבאר שכל זה היא הקדמה שעל ידי התורה מתייחדים זעיר
ונוקביה, שהוא ענין 'זאת התורה' שיבואר להלן], וז"ל: הענין הוא,
כי מה שתורה הוא בז"א, הוא המוחין דז"א, כי תורה היא בחינת

ספר ואת חקת התורה – וזאת התורה הזוהר

בְּגִינֵי בֶן יְזוּאת הַתּוֹרָה. אֲמַאי תּוֹסֶפֶת וְאִו, אֲלֵא הָא אֶתְמַר,
לְאֶחָזָה דְכֻלָּא חַד בְּלָא פְרֻנְדָא, יְזוּאת' בְּלָל וּפְרֻט כְּחָדָא, דְכַר
וְנוֹקְבָא, וּבְגִין בֶּן יְזוּאת הַתּוֹרָה וְדָאי.

הַפְתָּר וְהַפְּבוֹד

פְרֻנְדָא - להראות שהכל אחד בלא פירוד,
כלומר שהוא יותר מורה על יחוד גמור כשהוא
גרמז בתיבה אחת מב' תיבות נפרדים^א, ולכן
מילת 'יְזוּאת' מורה על **כָּלל וּפְרֻט כְּחָדָא**
דהיינו על המלכות שהיא כלל לפי שבה
נכללים עליונים ותחתונים, ועל זעיר אנפין
שהוא פרט לפי שבו הספירות בפרטות דהיינו
ו' קצוות^ב, שהם מיוחדים ביחוד גמור של
דְכַר וְנוֹקְבָא - שהם זעיר אנפין ומלכות, כי
אין בכלל דהיינו מלכות אלא מה שבפרט
דהיינו זעיר אנפין, ואין בפרט דהיינו זעיר
אנפין אלא מה שבכלל דהיינו מלכות^ג, וּבְגִין
כָּן - ולכך כתוב 'יְזוּאת הַתּוֹרָה וְדָאי כלומר

אחד, דהיינו בעת שהמלכות מתייחדת עם זעיר
אנפין אז נמצא הכל אחד^ד, **בְּגִינֵי בֶן יְזוּאת**
הַתּוֹרָה - ומשום הכי כתוב 'זאת התורה' כדי
להורות על היחוד הגמור בין מלכות שנקראת
'זאת' לבין זעיר אנפין הנקרא 'התורה', ושואל
אֲמַאי תּוֹסֶפֶת וְאִו - למה יש תוספת אות
'ו' על זאת, כלומר לאחר שאמרתי שתיבות
'זאת התורה' מורה על היחוד בין מלכות לזעיר
אנפין, אזי למה צריך להוסיף אות 'ו' על זאת,
כי גם 'ו' מורה על היחוד הגמור כי אות 'ו'
מרמז על זעיר אנפין וזאת על נוקביה דזעיר
אנפין^ה, ומשיב **אֲלֵא הָא אֶתְמַר** - אלא הרי
למדנו, שהוא כדי **לְאֶחָזָה דְכֻלָּא חַד בְּלָא**

מְקוֹרוֹת וְצִיּוּנִים

למאי דסליק אדעתין דיחודם ביסוד ניהא ו' זואת דהיינו ו' זעירא
הוא מייחד זאת יתירה, אלא השתא דאמרת שייחודם בתפארת מאי
ו' זואת שאינה לרמזו בתפארת שהרי שם מלת תורה.
א. כתב הרמ"ז ד'זואת' מרמז על יחוד היסוד עם עטרת היסוד וז"ל:
'בלא פְרֻדָא', זה מובן בדרוש הלולב שאמר הרב כי הלולב הוא סוד
הו' היינו יסוד, והאתרוג הוא סוד העטרה דזעיר ששם שורש הנוק,
ושלכן צריך שלא להפריד האתרוג מן הלולב, עיי"ש. וז"ש כי ו' של
'זואת' הוא לעשות ייחוד אחר, דהיינו היסוד עם העטרה לייחד
השכינה בשרשה, באופן כי 'זאת' היא סוד מלכות בעצמה, אבל
'זואת' היא יסוד יסוד ועטרה דזעיר משפיעים במלכות לבנות אותה,
כידוע ששרשה בעטרה, וגם היסוד מאיר בדעתה. עיי"ש עוד.
בא. פירוש מהרח"ו. ובמקדש מלך פירש וז"ל: ב'זאת התורה' כללנו
מלכות עם זעיר, ובמלת 'זואת' כללנו זעיר עם המלכות. ע"כ. וראה
ברמ"ק שפירש וז"ל: אלא אתמר, כלומר כבר נאמרה כמה שפירש
לאחזאה כדולא חד, כי גם ו' באה להורות על האחדות הגמור ולא
על צד ייחוד שתי מדות, וזה שאמר ובלא פְרֻדָא כי יחוד שתי
מדות יש אחריו פירוד.
בב. וראה ברמ"ק וז"ל: 'זואת' כלל ופרט, כלל היא מלכות שבה
כלל עליונים ותחתונים, תפארת פרט שבו הספירות בפרטות דהיינו
ו' קצוות לא בכלל המלכות, או להיפך כלל התפארת הכולל ו'
קצוות פרט המלכות שבה הם בפרטות, וראשון נראה לי עיקר
ומוכרח בתיקונים. וראה בניצוצי אורות שמבאר את מילת 'זואת'
וז"ל: פירוש וא"ו רומז לתפארת זאת מלכות, יחוד קודשא בריך
הוא ושכינתיה, ואפשר 'זואת' ז' שהיא שביעית א"ת מלכות כידוע.
ג. רמ"ק. ולפי פירוש הרמ"ז תשובת הוהר הוא וז"ל: וזה שאמר

הפנימית הנקראת 'כלת משה', והיא נכללת ממש בתוך זעיר,
[עכשיו חוזר לבאר את שתי הלשונות של לאחזאה כולא ביחודא
חד ולאכללא כנסת ישראל בבק"ה] ואם כן יש שני יחודים בפסוק,
הראשון הנראה לעין בזאת התורה כי 'תורה' היא אבא ואמא בתוך
זעיר 'זואת' היא רחל [כנ"ל בהערה הקודמת], היחוד השני הוא ה'
שהוא כנסת ישראל הפנימית, ואו לאשתכחא כלא חד.
ה. רמ"ק, וראה שם עוד שמבאר מפני מה נכתב ג' לשונות
המרמזים על היחוד בין זעיר אנפין למלכות, דנדוע שתיקון המלכות
הוא כנגד אחורי קו האמצעי דזעיר אנפין שהם ספירות דעת
תפארת יסוד, [ענין עץ חיים (שער לד פרק ב מ"ב) וז"ל: וזכור טעם
זה לכל הזמנים ולכל המדרגות המלכות שלעולם אין דיבוקה
והתחלת יציאתה אלא בקו האמצעי נגד היסוד או נגד התפארת
או נגד הדעת וכיוצא וכמו שנבאר בעזרת השם]. ולכן כשהוא אומר
לאחזאה כולא ביחודא חדא אפשר לומר שזה היחוד הוא רק בין
ספירת היסוד למלכות, לכן הוא מוסיף ולאכללא כנסת ישראל
בקודשא בריך הוא שהוא יסוד מעלה בין מלכות לזעיר אנפין
בספירת התפארת, ולכאורה קשה למה באמת אין היחוד ביסוד,
לזה תריך לאשתכחא כולא חד, כלומר אם היה היחוד ביסוד היה
מורה על שתי מדות המתייחדות וזה אינו יחוד גמור כי הם שתי
מדות, אבל עתה שהיא מלכות הנכללת בזעיר אנפין מורה על
אחדות גמורה וזה שאמר לאשתכחא כולא חד.
ז. פירוש מהרח"ו. ולפי פירוש הרמ"ז שב'זואת התורה' מרמזו שני
ייחודי זעיר אנפין ומלכות כנ"ל, שאלת הוהר הוא וז"ל: אמאי תוספת
וא"ו, פ"י מה ייחוד נובל עוד למצוא מן האמור. ולפי פירוש הרמ"ק
שאלת הוהר הוא וז"ל: אמאי תוספת וא"ו כלומר אי אמרת בשלמא

אָבֶל זֹאת בְּלָא תוֹסֶפֶת וְאִו, חֻקַּת הַתּוֹרָה וְנִדְאֵי וְלֹא הַתּוֹרָה, דִּינָא דְאֹרִייתָא גְזֵרָה דְאֹרִייתָא.

הַפְתָּר וְהַכְבֹּד

דכאשר נכתב 'זאת התורה' אז הוא שלמות כל חלקי התורה, כי 'זאת' היא מלכות תורה שבעל פה, ו'ו' ד'זאת' וכן 'התורה' הם זעיר אנפין שהוא תורה שבכתב, וזה שאמר תורה ודאי".

'זאת חוקת התורה' דיני המלכות.

אָבֶל זֹאת בְּלָא תוֹסֶפֶת וְאִו - מה שאין כן כשתיבת 'זאת' נכתבת בלא תוספת אות ו', היא מרמזת על המלכות הנקראת

מקורות וציטוטים

טו. וכעין זה ובתוספת ביאור נכתב בוהר (ח"א בהשמוטת רס): בזה"ל: וזאת התורה אתחבר וא"ו בואת וכדין אשר שם משה סם חיון לעלמא דהא אילנא דחיי אתדבק בה. וכד לא מכשרין בני נשא עובדיהו אסתלק וא"ו מואת וכדין כתיב (ויקרא יד ב) 'זאת תהיה תורת המצורע' וזהו חשוב כמות וכתיב 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' אסתלק ו' מואת ועביד האי אהל נוקמין, היינו דכתיב (פמדבר יא כא) 'זאת חקת התורה אשר צוה יי' בגין דלא אתחברו ו' בה'. גרמו דסאיבו מקדשא. וגרימו לון כמותא. דהא מאן דאפריש לון, גרים מותא לפנשיה עד דאתא פרה וכפרה על בנה. ועבדין מינה הואה על טמאי מתים.' זאת התורה' דלא אתחבר בה וא"ו עד דעבדו הואה לאינן כל מדין ולבתר 'זאת התורה אשר שם' וגו'. חיים אתדבק בה. 'זאת הברכה' (דברים ג א). ברכה אתדבק בה בהאי זאת אבל כל אתר דתשכח באורייתא 'זאת התורה' בלא וא"ו בגין חובה. 'זאת תורת נגע הצרעת' (ויקרא יג טט). 'זאת התורה לכל נגע הצרעת' (שם יד נד). 'זאת תורת הקנאות' (במדבר ה כט). בגין דסאיבו גרמיהון וסאיבו מקדשא. 'זאת תורת העולה' (ויקרא ו ג) לא כתיב ביה וא"ו עד דעבדו לה שלימו בני אהרן לחברא לזאת בבעלה. 'זאת תורת המנחה' (שם פסוק ו) לא אתיא על חטא דהא נדבה היא או דאתיא עם עולה ווא עבדא עולה שלימו. 'זאת תורת החטאת' (שם פסוק יח) אתיא על חטא דסאיבו להאי זאת. 'זאת תורת האיש' (שם ז א) בגין דלא עבדו כ"כ פגמו ובג"כ אתיא דכורא ולא נוקבא. 'זאת תורת זבח השלמים' (שם פסוק יא) בגין דאתיין לשלמא אתחבר בה וא"ו. 'זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת' (שם פסוק לו) בגין חטאת דאית בקרא (קהלת ט ה) 'וחטוא אחד יאבד טובה הרבה'. דא אוקימנא בכל אתרא וא"ו מוסיף על ענין ראשון. 'זאת התורה אשר שם' וגו' מ"ט וא"ו הא לא אמר זאת בקדמימת אמאי כתיב 'זאת' בגין סם חיים דאתדבק בה 'זאת הברכה' בגין ברכה אע"ג דלא כתיב 'זאת' בקדמימת או מלה על מה דייטי וכו'.

יז. פירוש מהר"ו. וראה בדמשק אליעזר וז"ל: 'חקת התורה' ודאי תורה שבעל פה לבד, ולא התורה תורה שבכתב ע"כ.

יח. הגהות מהר"ו. וראה בליקוטי לוי ציחק.

כי ו' של 'זאת' הוא לעשות ייחוד אחר דהיינו היסוד עם העטרה לייחוד השכינה בשרשה, באופן כי 'זאת' הוא סוד מלכות בעצמה, אבל 'זאת' הוא סוד יסוד ועטרה דזעיר משיעיים במלכות לבנות אותה, כידוע שרשה בעטרה וגם היסוד מאיר בדעתה. וזה שאמר 'זאת' כלל ופרט כחדא. פ"י כלל הוא יסוד ועטרה דזעיר שנקרא בשם כל והיינו כלל, וגם מפני ששם נכללת ה' גבורות בכלל גדול ומשם מאירות בדעת רחל, ופרט זו רחל שבקומתה מתחלקות בפרטות ה' גבורות בחסד גבורה תפארת נצח חוד שלה כידוע, נמצא כי מלת 'זאת' רומזת לשני עניינים, האחד ליסוד ועטרה דזעיר והשני לשתי בחינות אלו משיעיות ברחל. ועוד יש לומר והוא עיקר כי כלל גדול הוא יסוד דזעיר הנקרא כל שבו נכללים יחד ה' גבורות וה' חסדים, ופרט הוא עטרת זעיר שלהיותם שורש רחל אין בה אלא ה' גבורות, וזה שאמר כלל ופרט כחדא, וגם רומז לזעיר אנפין ונוקבא והיינו דכר ונוקבא, ולכן עשה שני חלקים כלל ופרט כחדא ואחר כך דכר ונוקבא. ובגין כך 'זאת התורה' ודאי, כי בזה נרמזו כל בחינות היחודים שיש בין זעיר לנוק'.

יד. פירוש מהר"ו וז"ל: ובגין כך 'זאת התורה ודאי', כלומר כאשר הם 'זאת' כנוכר, אז הם תורה ודאי כנוכר פרשת ויקרא (ד:), כי תורה היא תורה שבעל פה ותורה עיקר בתפארת והמלכות בכללו ביחוד עמו. וכן הוא בדמשק אליעזר וז"ל: התורה הוא כולל שניהם, תורה שבכתב ותורה שבעל פה ביחד והוא על ידי 'זאת'.

טו. רמ"ק, וראה ברמ"ו שפירש וז"ל: אבל 'זאת' וכו', מבואר עם הנוכר שהוא על רחל בפני עצמה ולכן נאמר כאן 'זאת חקת התורה', בדין אפר הפרה שידוע שעיקרה על ה' גבורות ולא מסטרא דרחמי, כמו שכתוב בכונת ראש השנה שהנוקבא מקבלת הגבורות ראשונות מאימא של על ידי זעיר והן גבורות קשות, אבל הגבורות שמקבלת מועיר הן מתוקות. וראה בקרני אור וז"ל: רוצה לומר אם כתיב 'זאת' מרמז עיקר לתפארת שהוא התורה ודאי, רוצה לומר דתפארת נקרא תורה אבל מלכות נקראת 'חוקת התורה' ולא תורה עצמה, וזה שאמר אבל 'זאת' וכו' דהיינו מלכות. ע"כ.